

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՀԱՍՄԱՐԱԿԱՑ ԿԱՐԾԵԱՑ

Մամոյ իւրաքանչիւր շրջանը՝ 52 օրնակ է :
Ստորագրութեան տեղն է Պօլիս , Զինձիրլի—խան վերի յարկ
թիւ 48 :
Դուռն երթալիք թերթից փօստայի ծախքը առնալին վրայ է :

Շրջանին դինը դահեկան կանխիկ 60
Կիտաշըձանը » 50
Մեկ թիւը՝ փարոյ 50
Նշանուցմանց ասղն է դահեկան 2

Թիւ 257 ՇԱՐԱԹ

Դ. ՏԱՐԻ Ե. ՇՐՁԱՆ

1872 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16

Ա.ԶԴ

Մեզ նամակ զրկելու բարեհաճող անձանց հարկ կը համարինք ծանուցանել որ հասցե ներնուս հետ , մեր գրասենեակին տեղն ու թիւն ալ միանգամայն նշանակելու ձանձրու թիւնը յանձն առնեն , վասն զի մեզ ուղղեալ նամակներն քանի քանի անգամ է օտար տեղեր ձգուելով վործու թեան հանդիպելու վրայ են , որոց վերջինն է այս անգամ Ռուսի բօս թայով մեզ զրկուած նամակ մը , որն որ , չենք գիտեր ինչ կերպով , Օրագրոյ խմբագրապետ մեծապատիւ Օգսէն էֆէնտիին ձեռքն անցնելով , մինչև հիմայ գործած անսպասկառ խարդախութիւններն , այս անգամ ալ անամթ լրբութեամբ մը պատկերու համար , կրկին ընդունելով գրուած մեր հասցեով նամակը սրիկայաւայել յանդգնութեամբ մը կը բանայ , և բաց աւելբով նամակինս ուր ուրեմն իւր գրաչարին մէկուն ձեռքը մեզ կը յանձնէ :

Օրագրոյ խմբագրապետ մեծապատիւ Օգսէն էֆէնտիին անդիւ ծայր խարդախ մէկն ըլլալը դիտէինք . բայց այս աստիճան չրանք :

լրբութեան ու անամթութեան մը նուազատա նալը բնաւ չէինք յուսար :

Ասոր համար կը խնդրենք մեր նամակա գիր անձերէն որ դրասենեակնուս տեղն ու թիւը նշանակելը չը մոռնան :

Դաւառներէն մեզ հառած բաւական կարևոր նամակներու հրատարակութիւնքն ալ , թերթերնուս անձկութեանը պատճառաւ , աւամայ յաջորդ թիւերնուս թողելու հարկադրուած ենք :

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՎԿԱՅԱԿԱՆ

Դեկտ. 14 հինգ շաբթի առուր Մասիսի մէջ կը կարդանք , որ Խրիմեան Սրբաղան՝ Պատրիարք ընտրուելէն ՚ի վեր , առաջին անգամ է եղեր , որ Սերասարոյ Պետրոս , Բաղէչի Մամբրէ և Արմաշու Խորէն վարդապետներուն ետիօկոսմոսութեան վկայական արտի տայ եղեր , և թէ Ս. Պատրիարքը անկից առաջ թէև Տիգրանեան Մկրտիչ և Կարսի Գրիգորիս եպիսկոպոսներուն վկայական չէ տուեր եղեր , բայց վեհ. Կաթողիկոսը զանոնք ձեռնադրեր է ե :

ղեր, և որուն Մասիսի խելքը չէ հասեր եղեր.

Մասիսի այս տողերուն մէջ որչափ բառայնչափ կեղծիք կայ :

Եպիսկոպոսները վանքի մը կամ գաւառի մը վրայ կը ձեռնադրուին :

Եպիսկոպոսները վանքի մը կամ գաւառի մը վկայական հանրագրութեամբը կերթան կաթողիկոսին և անմիջապէս կը ձեռնադրուին :

Այս է Հայաստանեայց եկեղեցւոյ կանոնը :

Ժամանակէ մը 'ի վեր եպիսկոպոսներու վկայական հանրագրութիւնները Ս. Պատրիարքէն ալ վաւերանալու սովորութիւն մը ելած է, բայց ոչ վկայական տալու, ինչպէս կըսէ Մասիս. անանկ որ, թէ և Ս. Պատրիարքը չը վաւերացնէ եպիսկոպոսցուի մը ձեռքի վկայական հանրագիրը, բայց վեհ. կաթողիկոսը կը ձեռնադրէ զանկայ, երբ ապահով ըլլայ անոր ձեռքի վկայական հանրագրին ստուգութեանը :

Տիգրանեան Մկրտիչ եպիսկոպոսը Ս. Պատրիարքին իւր աթոռը անցնելէն առաջ եպիսկոպոսացած է Հալէպի գաւառին հանրագրութեամբը, ուստի անտեղի է Պատրիարքը անոր վկայական չէ տուած կամ հանրագիրը չէ վաւերացուցած ըսելը :

Կարօի Գրիգորիս եպիսկոպոսը երբ իր գաւառին հանրագրովը Պատրիարքարաններ կայացաւ, Սրբազան Պատրիարքը նախորդֆաղ. Ժողովի ձեռօք Ստոյ կաթողիկոսութեան մեծ գործը նոր 'ի գլուխ տարած ըլլալով, ուղեց զանի Սիս զրկել եպիսկոպոսութեան, Գրիգորիս չընդունեց, վարչութիւնը չ'ըմիածին զրկել չուղեց, և ասկից յառաջացաւ աւոր առանց Պատրիարքարանի վաւերացման չ'ըմիածին երթալը, որ ինչպէս ըսինք՝ եկեղեցւոյ կանոնաց մէջ այդպիսի տրամադրութիւն մ'ալ չկար :

Նոր երթալիք եպիսկոպոսներէն Սեբաստիոյ Պետրոս վարդապետին նախորդը Կարապետ եպիսկոպոս դեռ վախճանած չէ, չենք գիտեր թէ ասոր մէջ ինչ կեղծիք կայ :

Գալով Խրիմեան Սրբազանի հազիւ երեք

տարի ետեւ յ'ըմիածին եպիսկոպոսութեան համար վարդապետ երթալու թոյլտուութիւն ընելուն՝ կըսեմք, միթէ կարելի' է նմա ուրիշ կերպ վարուիլ ու այլ ևս յարառել Պատրիարքութեան պաշտօնին մէջ :

ՇՈՇՈՐԴԻՍՆԻՆ ՓԱՌՄԻՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բանաւորութիւն ունեցող մարդու մը համար՝ այլոց վկայութեանը դիմելու չափ անարդ ու նուաստացուցիչ վիճակ 'ը չը կրնար ըլլալ :
ՄԱՄՈՒԼ

Շատ խնդալուն վախճանը լալ է :

Մեր ողորմելի շոշորդաբանն ալ՝ այնքան խնդալուն բռնադատեց ինքզինքը, որ վերջապէս լալու ու կոծելու կտիպուի այսօր, և իր այս ողբալի վիճակին մէջ, Հերակլիտէսի նման, ինքզինքը երջանիկ համարելով փառաւորութեւ յիմարութեանը կը հասնի :

Աստուած չ'առնէ՝ մարդուս խելքը գլխէն ամօթն երեսէն, Շոշորդաբանին պէս ողորմելի արարած մը՝ իրեն մոլութիւնը, տգիտութիւնը, անմտութիւնը, անկարութիւնը, այլանդակութիւնը, խեղճութիւնը, չինկեանէութիւնը, վերջապէս ուրիշներուն օգնութեանը կարօտելու թշուառութիւնը իրեն փառք կը սեպէ եղեր :

Արքայ նէտէ՞ն արլանըր, չուլտա կիլեր սալլանըր : Այս մեր շոշորդաբանն ալ, ինչպէս հազար անգամ կրկնած ենք, անարդ ու անպատիւ ապրելու այնչափ վարժուած է որ, քանի խողերու նման տիղմերու ու աղտեղութեանց մէջ թաւալի՝ այնչափ մեծ հաճոյք կը գայ, այնչափ ինքզինքը փառաւորել կը կարծէ :

Մամուլ, որ ինչքան բռնի խնդալէ կը խորչի, այնքան ալ ինքզինքնին կուրաբար չը ճանչցողները կատակելով հետեւնին զբօսնուլ կ'ուղէ, ինչպէս մինչև հիմայ, անանկ ալ ասկից ետքը սա մեր ողորմելի շոշորդաբանին հետ զբօսնուլ պիտի փառաւորէ, կամ փառաւորելով պիտի զբօսնու :

Ասոր բնաւ բարկանալու չի գար, վասն զի մեր +էքը ատանկ կուլէ, հասկըցա՛ր Պ. շո. շորդ, իսկ թէ որ արցունքդ առատ ըլլայ նէ՛ իմաց տուր սա թաշկինակին քեզի զրկենք:

Է՛հ, ո՛վ չէր գիտեր թէ շող եշարժ յան. գըզնութեամբ բազդախնդրութենէ յանկու. տիտութիւն, անկուտիտութենէ ի վարժապետութիւն, վարժապետութենէ ի խմբագրութիւն, խմբագրութենէ ի վարժապետութիւն, դար. ձեալ վարժապետութենէ ի խմբագրութիւն, ելլալով իյնալով դիմող շաւա մէկէ շոշորդարան մը, ասդիս անդին իյնալով օգնութիւն մու. ըալէն յետոյ, երեք օրէն վերջը երեմիական ողբ ու կոծերու մէջ պիտի ընկզմէր: Տեսա՛ր հիմայ շաւալէ գրելու անկարութիւնդ: Պ. շո. շորդ, տեսա՛ր ինչպէս մարդու ասանկ ողբալ ու կոծել կուտան, տեսա՛ր ինչպէս սիրամար. դի կեզժ փետուրները փետտելով, ցուրտ ու տգեղ ագռաւութիւնը երևան հանել կուտան մարդու: Ալ դուն նստէ՛ Դաթէս Գէրգրէ:

Փառաւորութե՛, մեծդ ՚ի շոշորդարանս, սա այլանդակութիւնդ տեսնելով, փառաւորութե՛, համբաւաւորդ ՚ի Չինկեանէս, սա տնարդ վի. ճակդ նկատելով, փառաւորութե՛, ո՛վ վախճանիդ փախուկացեալ, սա շաւալէ գրելու ապիկարութիւնդ ճանչնալով: Դա՛տ, չը հասկընա՛ս, Պ. շոշորդ, Մամուլ քեզ պիտի փառաւորէ որ ինքն ալ զուարճանայ ու զբօսնու:

Բայց, կողաչեմ, մտքեդ գէշ մ'անցըներ, չըլլայ որ վաղն ալ ելլես Յօրին պէս ծնած օրդ ու ժամդ անիծես, թէ ի՞նչու Մամուլ քու ի՞նչպէս մարդ ըլլալդ հասարակութեան ճանչ. ցընելով, չը թողուց որ, աս ու ան խաբխրե. լով, ասկէ անկէ մէկ երկու բաժանորդագրին խլէի՛ր ու առնելով քալէի՛ր, ինչու՞ ապետք, դուն նայէ՛ որ մէկ կողմէն լաս, Մամուլ ալ քեզ փառաւորելով յաւիտեան զբօսնու ու զը. ուարճանայ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՏԵՍԱՐԱՆ

—Ի՛նչ կընես՝ ըրէ, Գիրգոր Աղա, կըսէր անցեալ կիրակի օր կին մը իւր ամուսնոյն, որ բազկաթուռի մը վրայ նստած անհոգութեամբ

սիկառը կը ծխէր, սա Օննիկը կամ տեղ մը գի՛ր, կամ հետդ չարչի տար:

—Ինչո՞ւ, կերեւայ որ քեզ շատ կը նեղա. ցընէ կոր:

—Ատ ալ խօսք է, խելքս գլխէս կը տա. նի կոր. ալ ես ատոր նախը չեմ կրնար քաշեր,

—Աղէկ ա՛, տղայ է վերջապէս խաղալ կուլէ, քչէ մը սիրտդ լայն բռնելու ես:

—Տղայ՞ մի, սատանային փապուճ կը հագ. ցունէ. ամեն բան կը խառնէ, կը թափէ, կը կոտրէ, հէմ ինչի՞ն տղան է, ալ տասնըհինգն ալ անցուց:

—Ի՞նչ ընենք. ուսմունքը լնացուց, աս տարի ալ քննութիւնը տալով վկայականը առաւ, նորէն դպրոց ալ չըղրկուի որ զրկես, հարկաւ բանի մը հետ ժամանակ պիտի անցընէ:

—Բայց ասանկ երթայ նէ՛ տունը բոլորո. վին պիտի կործանէ. պարէ մե՞րն ալ ըլլայ, հուսա տեղ վարձքով բռներ նստեր եւք, Դաթէ՛ լմնալու ըլլայ նէ՛ տանտէրը մենէ 4500 ղուրուշի ծախք պիտի ուղէ:

—Ինչո՞ւ, ի՞նչ կայ որ:

—Անցած օր պարտեղին պատին մէջ ծակ մը կը բանայ, վառօդ կը լեցնէ, ու կրակ կու. տայ, ձայնէն ձեռքս ոտքս դողալ սկսաւ, մէյ մ'ալ վաղեմ նայիմ որ պատին մէկ կողմը բոլ. րովին փեր է:

—Ի՛նչ կըսէ, Օննիկը շաւա՛ բանալ ալ սով. րեր է, չըսե՛ս, էյ գէշ չէ, անանկ է նէ Հար. պիլէն դնեմ, մէկ երկու օրէն խթիհքեամ Ա. լայի օֆիլչեալ մը կ'ըլլայ կերթայ:

—Ալային ալ նալլէթ, օֆիլչեալին ալ. ան. կէ ետքը տանը պատերուն վրայ ալ սալ տեղ մը չէ ձգեր. սրահին ու պառկելու սենեկին բոլոր պատերուն վրայ խենթ ու խելառ մար. դոց պատկեր գծելով աղտոտեր է. տանտէ. րը տեսնելու ըլլայ նէ՛ բոլոր պատի թղթերուն ստակը պիտի ուղէ մենէ:

—Իեղի, երթամ նայիմ աղէկ գծե՞ր է. պէլքի ձեռքը ասոր վարժուած է նէ՛ բռնեմ՝ զինքը Հռովմ զրկեմ. կուղեմ որ տղա՛ն օրա. ֆա. յէլի արժանի աշակերտ մ'ըլլայ:

—Ի՛նչ կուղես նէ՛ ան ըրէ, ես անանկ

բան չեմ գիտեր . ահա ինքն ալ կուգայ կոր , աղէկ մը յանդիմանէ զինքը .

— Ոննիկ , ի՞նչ է ան .

— Հալուած կուտեմ կոր , հայրիկ .

— Ատանկ չըստկա՞ծ կուտեն , եկու հոս , բան մը պիտի ըսեմ քեզի .

— Եկայ իշտէ , ի՞նչ է .

— Ինչո՞ւ տանը պատերը կաղտոտեմքեր .

— Ձէ՛ հայրիկ , դժագոյն թիւնք կը կընեմ կոր .

— Հասկցանք , ի՞նչ պիտի ըլլայ ատ .

— Լսեցիւտարի դպրոցին շտորդ վարժապետ մը ունէինք , բլւթիւն ատ մարդուն վըրայ կը խնդայինք տէ , ուր որ ըլլար ատոր մօրուքին լէ՛ւծը կը հանէինք . ամա չես գիտեր հայրիկ , անանկ փախուկ մարդ չըլլար , ես ալ պարէ դպրոցէն ելայ նէ՛ ուսմունքս չը մոռնամ տէյի ձեռքի վարժութիւն կընեմ կոր .

— Ատ ուրիշ բան , անանկ է նէ .

— Ճանըմ , ատա՞նկ կը յանդիմանեն զաւակը , Գրիգոր աղա .

— Եյ ի՞նչ կուզես , դաղղիներէնի առաջին մրցանակ առնող տղի մը հետ , ատկէ աւելի խրատութեամբ կարելի՞ է վարուիլ .

— Ես քեզի բան մը ըսեմ , ատ դաղղիներէնի մրցանակով , վերջապէս դուն պիտի թողուս որ տղադ կատարեալ սրիկայ մը ըլլայ .

— Սնանկը չէ , հանրա՛ . . . Ոննիկը բոլոր նախնեաց մատենադրութիւնները կարգաւոր , անոնցմէ սքանչելի օրինակներ կը քաղէ , չե՞ս տեսներ , ըսելով Ոննիկին դրպանին մէջ տեսած մէկ գիրքը դուրս կը հանէ . — Նայէ՛ կամ Եղնիկ է սա կամ Եղիշէ .

— Տո՛ւր հայրիկ , տուր ինձի՛ ատիկայ , կաղաչեմ .

— Ի՞նչ գիրք է ատ , նայիմ .

— Ատիկայ . . . հիշ բան մը չէ՛ . . . ինք է . . .

— Ի՞նչ է ըսէ՛ նայիմ .

— Ճանըմ իշտէ գիրք մըն է , Մ . . . Լ . . . Լ . . . կըսեն ասոր .

— Տեսա՞ր հիմայ Եղնիկը Եղիշէն , տեսա՞ր , Գրիգոր աղա , վա՛յ անդդամ դուակ , Բօլ տը Բօք կը կարդաս հէ՛ , չե՞ս խաղիր , չե՞ս ամբշնար դուն .

— Մայրիկ , ինչէ՞ն գիտցար , դուն ալ անանկ է նէ կարդացեր ես ատիկայ , որ Բօլ տը Բօքինը ըլլալը գիտես կոր .

— Ձէ , ամենեւին . . .

— Տեսա՞ր , դուն ալ կարդացեր ես , մայր , նայէ ինտո՞ր կարմրեցար , եա՛ .

— Բայց այս աստիճան լրբութիւն . . . տես Գրիգոր աղա , ինչպէս կը մեծցնես զաւակդ .

— Ոննիկ , օղլում , մօրդ հետ պղպիսի վարմունք մը ամենեւին չը վայելք քեզի , Հէմ ինչո՞ւ համար , Բօլ տը Բօք ըսիր ի՞նչ ըսիր , ատիկայ կը կարդաս կոր .

— Գպրոցն իքէն գրաբառի կը թարգմանէի կոր . կէսը ըրի , կէսը մնաց . հիմայ ան մընացածն ալ պիտի թարգմանեմ .

— Կը տեսնես հանրմըս , որ բան սորվելու համար կը կարդայ եղեր . ես քեզի չըսի՞ , նայէ՛ , գրաբառի այնչափ չափ ունի որ , ի՞նչ գիրք անցնի ձեռքը՝ թարգմանել կուզէ .

Այս միջոցին քովի տանը խոհարարը բարկութեամբ մը ներս մտնելով , չիտակ Գրիգոր աղային կը վաղէ .

— Էսանկ պան չըլլիր . էս զիանքեարու թին ի , չաբկընութիւն ի .

— Ի՞նչ է ան կենէ , թորոս աղբար .

— Նէ՛ օլաճախ , օղլին եօխ մի . հէք պէ՛ղիմ կաղլէրի ըրախկի իլան շահօշ եաբաի .

— Մեղայ , թորոս աղբար , հիշ ատ ըլլալու բան է .

— Ես սո՛ւտ կասիմ , խանում , զիք չիս խաւատար նէ՛ էտա բէնճիրէյուց վար իրիշկէ . ղէվալլը խայվաններ վան խավասի օյնայըրլէր , մըկա աղէյիս ի՞նչ ճուղոյ տամ .

— Ոննիկ , օղլում , ի՞նչ ես ըրեր .

— Ձէ , հայրիկ , Խալէրը քէֆ ընել ուղեցի , որ տեսնեմ ի՞նչ խօշ բաներ կըսեն իրարու , նայէ՛ , նայէ՛ , ինչպէս կը սլուան կոր .

— Եյ հիմայ հաւնեցա՞ր աս ըրածիդ . նա՛յէ՛ ինչ կ'ըլլան կոր .

— Ձէ՛ , մայր , ես անոնց գէշութիւն մը ըլլայ տէյի չըրի , հէմ ալ հայրիս լաւ տեսակ օղիէն տուի .

—Ի՞նչ, իմ լա՞ւ օղիէս, վա՛յ թշուառա-
կան, ծօ՛ օխան 24 ղուրուշնոց մատտիքայէ՞ն
խմցուցիր .

—Էյ ի՞նչ ընեմ, ա՛ն դտայ տօլապին մէջ
ուրիշ չը կար .

—Խիէ՛, խիէ՛, աչերնին տիւս էկաւ, նա՛,
ինկան, խատա՛ն, մըկա աղէս ծի՛ք պիտի
պոնէ, բարաներ տըվէ՛ք, խիե՛մ .

—Ծօ՛, թորոս աղբար, դրացնութեան
պալէն ամօթ չէ՞ .

—Աղէս կիտէ՞ք ի՛նչ թէրս մարդ ի՛նչ
նանկ պան մտիկ չ՛անիր, պարաները կուզի,
հա՛յտէ պախալմ .

—Բանի՞ հատ է, թորոս աղբար .

—Տաս խատ, տասնընիսդականէն՝ խարիր
սէքսէն ղուրուշի կատար պան կանի .

—Վա՛յ թշուառական .

—Չէ՛ հայր, հարիւր յիսուն ղուրուշ կ'ընէ
չիտակը .

—Աֆէրիմ, օղլում, անանկ կընէ . (ինք-
նիրեն) ի՞նչ աղէկ բան է դիտուն զաւակ ու-
նենալը, Օննիկս չըլլար նէ՝ 30 ղուրուշ եւել
պիտի խելը ինէ աս անդգամը .

—Այս առտու կէնէ ի՞նչ սկսեց օրը,
նայինք մինչև իրիկուն ի՞նչպէս պիտի երթայ .

—Կեցիր, թորոս աղբար, հիմայ կը վը-
ճարեմ . Դուն ալ Օննիկ, յուսամ թէ՛ ալ հան-
դիստ ու խելօք պիտի կենաս .

—Այո՛, հայր, կը կենամ, բայց քոռորդ-
մէճիտ մ'ալ ինծի տուր .

—Ա՛ռ աս ալ քեզի, քեզ տեսնեմ խելօք
կեցիր . Հանըմ, սա բանալիս վեր բեր, թո-
րոս աղբօրը ստակը տամ, ըսելով այրև կին
դուրս կ'ելլեն, և տղան առանձին կը մնայ
սենեակը խոհարարին հետ .

—Թորոս աղբար, քեզի բան մը ըսեմ նէ
կ'ընեն, բարայո՛վ ամա .

Խա՛, ի՞նչ ի .

—Սա նամակը ա՛ռ տէ, աղայիդ կընկա-
նը տուր, ամա էրկանը քովը չիտաս հա՛ .

—Խասկացայ .

—Կեցիր, սա խա՛ն ալ առ տէ նամա-
կին հետ մէկտեղ իրեն տուր .

—Խա՛, մեր խանում շատ կը սիրի խա-
վուն .

—Էս ալ անոր համար կը ղրկեմ կոր, պէ-
քի . . . նա՛, աս հինգնոցն ալ քեզի, հայտէ
քեզ տեսնեմ . հայրս քեզ կը կանչէ կոր, դը-
նա՛ խաղերուն ստակը առ .

Խոհարարը դուրս ելլելով, Օննիկ ամ-
ռի մը վրայ կը նստի, ու միշտ իւր խօսքը
քը կարդալու կ'ընալի .

—Օննիկ, հիմայ խելօք ես ա՛, օղլում,
աֆէրիմ .

—Հանդարտ եմ, հայրի՛կ . բայց նամա-
կիս անիւնները հատեր է, ինծի քեզ մը ա՛ռ
հա՛, հայրիկ .

—Այնչափ նամակի թուղթ ունէիր, ի՞նչ
ըրիր անոնք .

—Նամականի վարժութիւն ընելով, ա-
մենքնալ հատաւ, հա՛յր .

—Ի՛հ, վաղն իրիկուն կը բերեմ հետս .

—Դուռն է, տե՛ս ո՛վ է .

—Մարտիկ աղան է, քովի դրացին . (ինք-
նիրեն) Թորոս աղբարը ձախորդ բա՛ն մը ըրաւ
արդեօք .

—Անանկ է նէ՛ խաղերուն ստակը ետ բե-
րաւ, աֆէրիմ մարդ . բացէք դուռը .

—Գրիգոր աղա՞ . Գրիգոր աղան ո՛ւր է .

—Հոս եմ, Մարտիկ աղա, հրամայեցէք .

—Աս կը վայել՞ ըրածնիդ, Գրիգոր աղա .

—Էյ ի՞նչ զարար ունի, ճանըմ, բան մըն
է եղեր է .

—Չէ ամա, ես անանկ բան չեմ ուզեր .
աս քու ըրածդ ճահիլ մը պիլէ չ'ընեմ .

—Ճանըմ, Մարտիկ աղա, ես իմ պարտքս
ըրի . չեմ ընդուներ նէ՛ ետ տուր, կը ըմնայ
կերթայ .

—Աղբար, աս կընդունուի, աս կըլուերու՞
հապ է, քեզի պէս կարգուած զաւկի տէր
մարդ մը՝ կնոջս ելլայ սիրահարական նամակ
զրէ, ի՛շ մի պու . . .

—Ի՞նչ, խելքդ գլուխդ ժողվէ՛, Մարտիկ
աղա, նամակ մի, նախը նամակ .

—Մինակ նամակ, հետն ալ խափուն մը,
մէջն ալ ֆօթօկրաֆնիդ, չէ՛ք խափնիր դուք,
բեղալէ՛թ, պէցիւք այլա՛ . . .

—Տահա բան մնաց .

—Առէ՛ք, չէք հաւատար նէ . նայեցէք
աս ձերն է մի, չէ .

—Էյ, աս պատկերը իմա է, ձեր ձեռքն
ինչպէս ինկեր է .

—Աս նամակը . ասոր ինչ պիտի ըսէք .

—Վայ անդրամ . ստորագրութիւնը իմա
է . բայց ես ասանկ նամակ չեմ գրած . (քիչ
մը մտածելէն յետոյ) ասիկայ տղիս գիրը կը
նմանի կոր .

—Ի՞նչ, տղուդ մի . տա տասնըչորս տա-
րեկան չօճուխի՞ն, տա . . . ճի՞ն .

—Ամա թնիկ, ասանկ բան չ'ըլլար, աս
ամբթ է . (նամակը ինքնիրեն կարդալով) Ի՞նչ
ալ աղւոր գրուած . հայր Արսէնին գրիչը կը
նմանի . Ի՞նչ ալ աղւոր դարձուածք մը տուեր
է նամակին .

—Բայց հայր, ես անիկայ գէշ մօքով չը
գրեցի . անցեալ գիշեր մայրս քեզի կըսէր թէ
Մարտիկ աղան շատ խելաւոր է, ես ալ փորձել
ուզեցի թէ իրօք անա՞նկ է . . . ես խընդա-
լու համար ըրի .

—Ներեցէ՛ք միւսիւ, ես խելաւոր չեմ ամա,
ասանկ կնոջս հետ սիրահարական նամակներու
առուտուրն ալ չեմ սիրեր, հասկըցա՛ր .

—Էյ մէյ մ'ալ չեմ գրեր .

—Իշտէ այսչափ, մէյ մ'ալ ընէ նէ, Գը-
րիգոր աղա, ասանկ չեմ տեսնուիր .

Մարտիկ աղան հազիւ թէ դուրս կենէ,
պարտիզական մը ներս կը մտնէ .

—Մօռէ, քիմ վառկալուտայ .

—Էյ, պէն իմ, նէ՞ վար,

—Սանա արդուհալ ետփածագ, շինտի,

—Նիւրի՞ն, նէ՞ օլնուշ կենէ, Ստէֆօ՞,

—Մօռէ, սէնին չօճուք ուղտմ քիւթիւք-
լէսի հէփ ետքոյի տիւն վալլահի, կէօռսէմ,
պիւռ տապանճատան չիքառաճայիմ .

—Իրա՛ւ է, թնիկ, նայէ Ի՞նչ կըսէ՛,

—Ես մախսուս չըրի, հայր,

—Ե՛ս հիմայ՝ գետնին տակը կանցնեմ քեզ
աս Ի՞նչ վտրձանքներ է գլխուս կը բերես կոր .

—Սնցած գիշեր խաւարը մեծ մուկ մը ին-
կեր էր, ես ալ բռնեցի կազը թաթխեցի, ու

դիմէն բռնկեցնելով թող տուի . ան ալ շիտակ
այգին փախաւ .

—Մօռ ով ըսաւ քի ատանկ ընես .

—Իշտէ իւսկիւտարի շոշորդ վարժապետ
նիս չի կա՞յ, անիկայ քանի՛ մուկ բռնուէր նէ
ասանկ կընէր, ես ալ ընեմ ըսի, մէյէր աս-
մային քիւթիւկներուն վրայ բիւթիւն քի-քի-քի
կայ եղեր, ամենը մէկէն կրակ առին երեցան .

—Ստէֆօ՞, յի՛ղ նիւրի քիւքիւրտ քոյմու-
շունուզ քիւթիւկէրէ .

—Մօռէ ահա՛, քուռտլարը քըռմաք ի-
չին, սօն եաղտան քալտի, շինտի տալա է-
տէճէք .

—Բայց հայր, ասանկ բանի մը հա-
մար դատի ելելը անիրաւութիւն է, իշտէ
ես հիմայ ասանկներուն որդերը կոտորելու կարճ
ճամբան գտայ, չի նայի՞ն, ալ ոչ որդ մնաց,
ո՛չ հիւանդութիւն այգիին մէջ .

—Պագսա՛նա պանա, Ստէֆօ՞, օղլում
քըռտլարը քըռմաք իչին էյի պիր եօլ պուլ-
մուշ .

—Պէն աղնամաղ 1500 քիւթիւկ . օնպէ-
չէս կոչտան, պէն բառալառի իսդէս .

—Տուր վէրէյիմ, ալլահ պէլանըզը վեր-
սին, նէ՞ լաֆ աննամաղ հէրիֆլերէ չաթտը
պու կիւն, սիդէ պիր ատամ էյլիք տէ էթսէ,
կէնէ գըյմէթինի պիլմէզսինիդ .

—Հայր, ասոնք տգէտ մարդիկ են .

—Իրաւունք ունիս, օղլում, հիմայ դուն
Եւրոպայի մէջ ըլլայիր, ոսկի նշան մը կուտա-
յին քեզի . Աս ասանկ չըլլար թնիկ, քեզ
բռնեմ կրինէօնի դպրոցը զրկեմ . պարէ հոնկէ
վիպական մը առնես դաս, կենէ հօն քեզի
պէսներուն յարգը կը ճանչնան, որչափ ըլլայ
նէ՛ աս տեղին պէս չըլլար ա՛ .

ՇՈՇՈՐԴԻԲԱՆԻՆ ՅԱՅԳԱՀԱՆԴԵՍՐ

Հանրածանօթ ջինկեանէ — Յակոր, այսօր
իր անուան տօնոյն միւրութիւնն ըլլալուն առ-
թիւ, գիշերը մեծահանդէս կոչունք մը պիտի
տայ իւր չէլէի անպարանքը, ուր հրաւիրեալ
են մասնաւորապէս Սուլու — Գուլէի դեսպանը,

միւսիւ Յէլի—ճօրճին, միանգամայն և յիմա-
րանցի համալսարանին բոլոր իր հին ու նոր
աշակերտներն ու Բաբել մը անուանի և անա-
նուն դասընկերներն :

Սոյն հանդէսին աւելի չքեղ վայլ մը ըն-
ծայելու նպատակաւ, յատկապէս Այվասարէն
երգեցիկ դերասանուհիներ, Թօրգարուէն ալ
չէրէ—նապարայան ընտիր նուագաժուռաց խումբ
մը բերել տուած է, որոնք պարահանդէսի
միջոցին նմանը չը տեսնուած սքանչելիքներ
պիտի դործեն :

Հիմայ աս շոշորութիւն չէ՞, խենդու-
թիւն չէ՞, հագիդ սիրես, . . . ըսէ՛ Մանգումէ,
տահա երկու բարա վաստըկելով քովէ քով
դնելու ճամբան չը գիտցող շոշոր մը, այս
աստիճան մեծածախ հանդէսներու պատրաս-
տութիւն տեսնելու որ ելլայ նէ, ասիկայ աս-
ի չէրէ՞ վէ ասի՞ ինչպէս չէ՞: Պարսիկին պարա-
քը չը վճարողը, թղթավաճառին ճախ, պախա-
լին հալէ, վաղը միւս օր չալ բաժանորդներուն
+ : : : կարգացող ասանկ աւելի եւրո- շաւրս շո-
շորը խմբագրի մը՝ ասի՞ տիր ըսելով ելլել տէ-
րեր շո՛ւ պոշ պոշ վէ ասի՞ Գասրէֆալար ասի- շա-
լէ ինչի՞նչ ըլլալը՝ հէ՛ ասի՞ վէ հէ՛ ասի՞ Գասրէֆալար չէ՞ մի-
եա՛ :

Չէ՞ ինչ կ'ըսես, Մանգումէ, հիմայ աս
մարդը այս գիշերուան միտքիք ստակին մէկ
մասը բերէր տէ չէ՛, շոշոր՝ Աղապետան վար-
ժարանին ինչո՞ւ ընելու ըլլար նէ, շայնա՞ն Գասրէ-
ֆալար վէ Գասրէֆալար ինչի՞նչ դործ մը ըրած չէ՞ր ըլ-
լար :

Բայց խելք բեր որ կշռէ ու մտածէ. շո-
շորը մարդը ասանկ եկեր ասանկ կերթայ. ե-
կուր տես որ աշխարհք ալ ասանկ կերթայ. Զին
կեանէն հանդէս ընէ, Մանգումէն չէր ընէ,
Մամուլ զարմանայ, ընթերցողն ալ + : : :
բրցունէ. ինչո՞ւ, — շոշորդ արանը այս գիշեր
տօնախմբութիւն պիտի ընէ եղեր տէ՛յ :

Աստուած շատ քաջել չիտայ :

ԻՏԵՍԹԱՆՃԻՆԵՐԸ

Հանսունիսթները գոյն չը մնաց որ չը վի-
խեն :

Ատեն մը ելան լաւն եղան, ետքէն բայե-
կնք ըսին. օր մը Գասրէֆալար եղան, օր մը Բէլլա-
օր մ'ալ Գասրէֆալար, անցածներն ալ ելան լաւն կը-
նիկները դարձան, վերջապէս օր կողմ ինկան,
չ'աջողեցան, ինչ բան որ բռնեցին՝ ծայրը
ձեռուընին մնաց, Գասրէֆալար թերթ մ'ունէին,
տեսան որ ան ալ իրենցմէ անճարակ, ալ ճա-
րերնին հատնելով. հիմայ ալ ելեր Գասրէֆալար
թեան Գասրէֆալար տուեր են, թամա՛մ, Գասրէֆալար—վի-
չէնին լաւն, Գասրէֆալար կը պակսի հետերնին. ան
ալ թող առնեն, ու Բամազանի պէս գիշեր-
ները դռնէ դռն պարտին, Ասանկ երթայ
նէ՛ անշուշտ օր մ'ալ ինչ պիտի կարգան :

Իրաւ մենք այդ խայտառակ դրու-
թիւնները չը տեսնենք և ալ չենք ուզեր տես-
նել, բայց զարմանալին սա՞ է թէ՛ Հասունիսթ-
ներուն մէջ ալ դեռ կը դռնուին եղեր անանկ
ոսկերարձ գրաստներ, որոնք այս տեսակ
խայտառակ Գասրէֆալարները կարգալով, և — «քա-
թագուկ տուտու պա՛ք, Մարեօնքա՛ տու-
տու կէօր նէ չէքիլ եաղմը՛. հէ՛ վերօն տու-
տու կիւղէլ եաղմը՛ ըմամը՛ շար մը՝ ըսելով,
իրենց բարեգաւակ Գասրէֆալարուն հետ + : : :
մը՝ կը բրցընեն, ու կը հանեն ստակ ալ
կուտան եղեր այդ սրիկայ Գասրէֆալարուն :

Ասով սա՛ շահը կունենան թէ՛ ատանկլըր-
բերնի դրուածներ իրենց օգուտ մը չ'ընեցն
ղատ. ինչ աստիճանի անարդ մարդիկ ըլլալն
և քանի բարայի հասկէն իրենեան յայտնած
սրիկայութիւնը ոսկիով քաջալերած, և իրենց՝
այդ անծանօթ սրիկայներուն պարագլուխն ու
եւ — Գասրէֆալար ըլլալն աշխարհի ճանցուցած կըլ-
լան : Գասրէֆալար Գասրէֆալար . . . :

ՇԱՐԱԳԻՐ—ՏԵՕՐԷՆ

ԳԼՈՐԴ Թ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. Գ. ՔԻՐԻՔՅԱՆ

ՅԻՆՏԱՆՃԱՐ ԵՕԳՈՒՄՈՒ ԲԻՋԱ ԲԱՅԱ ԻՆՏ ԹԻՒ Զ

Կաղանդին տասնը հինգ օր մնացած Կառավարիչ վարժապետներուն անսահման ներողամտութիւնը .
 —Դ՞ո՞ք ֆատօր աղէկ սխմէ աս անդամ ես պտոյ զարնեմ. ծօ, Ազարիտ վաժիպիտը պօլանէ զանդատը վիլա չալէ
 դի ծանը ձը լուռի .
 (Կառավարիչը) —Դ՞ո՞ք թշուառականներ, ինչ ապուր կուտէք կերէք կաղանդ-չէքնիւ. շատկէկ բերէք .